

Βαριά σκιά πάνω απ' τη Βραζιλία

Της **Κικής Σταματόγιαννη**

Ο ακροδεξιός Μπολσονάρου, ο επονομαζόμενος και «Tropical Trump», νέος πρόεδρος της Βραζιλίας

Βραζιλία, Οκτώβρης 2018. Καταγγελία πανεπιστημιακών και φοιτητών για κλιμάκια αστυνομικών και δικαστικών που εισβάλλουν στα πανεπιστήμια, ερευνώντας, ανακρίνοντας, κατάσχοντας¹. Η επίσημη αιτιολογία είναι η έρευνα περί υλικών “αθέμιτης εκλογικής προπαγάνδας”, η οποία σύμφωνα με τη βραζιλιάνικη νομοθεσία απαγορεύεται. Το περίεργο, ωστόσο, είναι ότι ανάμεσα στα ύποπτα και κατασχεθέντα αντικείμενα συμπεριλαμβάνονται και υλικά που καθόλου δεν σχετίζονται με τον προεκλογικό αγώνα των υποψηφίων στις προεδρικές εκλογές. Μια αντιφασιστική σημαία. Ένα πανό προς τιμή της δολοφονημένης μαύρης, λεσβίας αγωνίστριας της αριστεράς Μαριέλε Φράνκου. Κάποια φλάιερς που φέρουν τον εξαιρετικά επικίνδυνο τίτλο “Μανιφέστο για την υπεράσπιση της δημοκρατίας στα δημόσια πανεπιστήμια”. Από τότε ο αντιφασιστικός λόγος και οι μπροσούρες για την υπεράσπιση της δημοκρατίας θεωρούνται αθέμιτη εκλογική προπαγάνδα; Από τότε το φάντασμα του φασισμού και της στρατιωτικής δικτατορίας στη Βραζιλία της περιόδου 1964-1985 ξαναστοίχειωσε εν έτει 2018 τα πανεπιστήμια ελέγχοντας ακαδημαϊκούς και φοιτήτριες/τές;

Το πώς και το γιατί φθάσαμε σε αυτό το σημείο και κυρίως τι μπορεί να γίνει από δω και πέρα σε μια χώρα με ισχυρή αντιφασιστική, αριστερή και εργατική/συνδικαλιστική παράδοση, θα επιχειρηθεί να αναδειχθεί με το παρόν άρθρο.

Και το όνομα αυτού: Ζαΐχ Μπολσονάρου

Το ξημέρωμα της 29ης Οκτώβρη βρήκε ανθρώπους στις τέσσερις γωνιές του πλανήτη να έχουν στο στόμα τους ένα όνομα. Σημάδεψε -επίσης- τη Βραζιλία, μια χώρα 210 εκατομμυρίων, με την εκλογή στη θέση του προέδρου ενός δηλωμένου ακροδεξιού. Ο τελευταίος κατάφερε να συγκεντρώσει ένα ποσοστό της τάξης του 55,1% και σχεδόν 58 εκατομμύρια ψήφους (57.800.000) μέσα σε ένα διεθνές πλαίσιο όπου η ακροδεξιά καταγράφει σοβαρή άνοδο παγκοσμίως.

Οποιοδήποτε λήμμα ρατσιστικής, μισογύνικης, σεξιστικής, ομο/τρανσφοβικής ή φασιστικής απόχρωσης μπορέσεις να σκεφτείς, θα μπορούσε να συνοδεύεται άνετα από τη φωτογραφία του Ζαΐχ

Μπολσονάρου. Δηλώνει όπου βρεθεί κι όπου σταθεί υπέρ των βασανιστηρίων, της οπλοκατοχής, της στρατιωτικής δικτατορίας, των παραδοσιακών οικογενειακών αξιών και της θρησκείας. Και καταφέρεται εναντίων των κινημάτων, των καταπιεσμένων, της αριστεράς, των συνδικάτων, των λοατκια+ ανθρώπων, των αυτοχθόνων, των αφροβραζιλιάνων, των περιβαλλοντικών ακτιβιστ(ρι)ών.

Οικονομική κρίση, διαφθορά, σκάνδαλα, εκφυλισμός και σήψη του Κόμματος των Εργατών (PT), πόλεμος συμμοριών και βία στους δρόμους. Στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη ασφαλώς. Από μόνα τους, όμως, δεν εξηγούν την εκτόξευση του Μπολσονάρου και το μαζικό ρεύμα ενθουσιασμού που προκαλεί. Απαίτηση για ακόμα αυστηρότερη αστυνομική καταστολή. Η βραζιλιάνικη αστυνομία συνοδεύεται από τη φήμη της πιο σκληρής, ωμής και απάνθρωπης κατασταλτικής δύναμης παγκοσμίως. Μια αστυνομία που σημαδεύει περίπου όποιον κινείται και ο οποίος συνήθως “συμβαίνει” να έχει κάπως πιο σκούρο δέρμα. Μόνο μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2018 και μόνο στην πόλη του Ρίο ντε Τζανέιρο, έχουν καταγραφεί 895 δολοφονίες πολιτών από αστυνομικούς. Συνολικά οι δολοφονίες σκαρφαλώνουν στον τρομακτικό αριθμό των 5.000 κάθε χρόνο². Και παρόλα τα αποκρουστικά αυτά στοιχεία, οι άνθρωποι της μεσαίας –ιδίως- τάξης ένωσαν την ανάγκη να εκφράσουν και εκλογικά το αίτημά τους για περισσότερη “ασφάλεια, νόμο και τάξη”, υπερψηφίζοντας τον κύριο και πιο γνήσιο εκφραστή αυτών.

Ο Μπολσονάρου ανταποκρίνεται και ικανοποιεί περίφημα τα πιο αντιδραστικά ένστικτα των ανθρώπων της μεσαίας τάξης, που θέλουν να πατήσουν πάνω στους πιο αδύναμους, ακριβώς για να μη βρεθούν αυτοί στον πάτο. Δεν είναι τυχαίο που ο ακροδεξιός υποψήφιος σάρωσε εκλογικά στους λευκούς, ενώ είχε μειωμένα ποσοστά στον μαύρο πληθυσμό. Άνθρωπος ο ίδιος της μεσαίας αστικής τάξης που κατάφερε να ανέλθει μέσα από τον στρατιωτικό μηχανισμό, λειτουργώντας κατά κάποιο τρόπο και σαν πρότυπο κοινωνικής ανέλιξης. Ανταποκρίνεται στην ανάγκη των μεσαίων και κατώτερων στρωμάτων να υπάρξει ένας δυνατός άντρας που θα χτυπήσει τη γροθιά του στο τραπέζι. Θα καθαρίσει τη διαφθορά

και θα βάλει μια τάξη στο κράτος. Θα ενισχύσει την καταστολή και θα τερματίσει την εγκληματικότητα και τον πόλεμο των συμμοριών. Θα ενισχύσει τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες με μείωση της φορολογίας και λήψη μέτρων προστασίας τους.

Η εκλογή Μπολσονάρου είναι η πλέον επικίνδυνη επιλογή που θα μπορούσαν να κάνουν όσοι πήγαν στις κάλπες. Και αυτό γιατί –ακόμα κι αν οι ίδιοι οι ψηφοφόροι δεν αυτοπροσδιορίζονται ως φασίστες, ακόμα κι αν δεν υπάρχει ακόμα ένα πανεθνικό φασιστικό πολιτικό κόμμα- η εκλογή Μπολσονάρου ανοίγει τον δρόμο και ευνοεί το περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκουν την ευκαιρία να δρουν οι συμμορίες με τα φασίζοντα χαρακτηριστικά.

Οι δυνάμεις που βγαίνουν στον δρόμο υπέρ του Μπολσονάρου δεν συνιστούν ακριβώς τάγματα εφόδου. Τουλάχιστον όχι ακόμα. Σε όλη την προεκλογική περίοδο έχουν καταγραφεί πολλές επιθέσεις απέναντι σε ανθρώπους που οι μπολσομίτος θεωρούν “περιθώριο, βρώμα και κατακάθι”: σε αντιφασίστες, τρανς, γυναίκες των κινημάτων. Απειλές, βία, εμπρησμοί, ξυλοδαρμοί, χάραξη της σβάστικας πάνω στο σώμα κοπέλας-μέλους του κινήματος #EleNao, δολοφονίες.

Για την ώρα, οι μπολσομίτος συγκροτούν ομάδες με ογκούμενα χαρακτηριστικά αντιδραστικού λαϊκού κινήματος. Ένα κίνημα, στο οποίο ο Μπολσονάρου έχει υποσχεθεί προεκλογικά απελευθέρωση της οπλοκατοχής. Ένα κίνημα που θα μπορεί πλέον να κυκλοφορεί στους δρόμους οπλοφορώντας, απειλώντας και –ενδεχομένως- σκοτώνοντας κατά βούληση. Αν κάτι χαρακτηρίζει αυτές τις ομάδες είναι ο ενθουσιασμός και η πρωτοβουλία – στοιχεία βασικά για την ανάπτυξη λαϊκού φασιστικού ρεύματος.

Δεν υπάρχει κανένα περιθώριο για ράθυμη αναμονή μπροστά στις εξελίξεις.

Οι εντιμότετοι φίλοι του

«Δεν μπορούμε πλέον να συνεχίσουμε το φλερτ με τον σοσιαλισμό, τον κομμουνισμό, τον λαϊκισμό της αριστεράς» ήταν το πρώτο μήνυμα αμέσως μετά την εκλογή του. Ωμός, σαφής και ξεκάθαρος στις προθέσεις του.

Κάποιοι και κάποιες επομένως θέλησαν να τον επιβραβεύσουν για αυτή του την ειλικρίνεια. Κάποιοι και κάποιες δεν αισθάνθηκαν υποχρεωμένοι/ες να κρατήσουν ούτε τα ελάχιστα αστικά προσχήματα. Η Μαρί Λεπέν και ο Ματέο Σαλβίνι έσπευσαν να τον συγχαρούν και να του ευχηθούν “καλή επιτυχία”, προσβλέποντας ο τελευταίος σε ακόμη ισχυρότερη φιλία των δύο λαών και κυβερνήσεων.

Οι δεξιοί πρόεδροι της Χιλής, Σεμπαστιάν Πινιέρα, και της Αργεντινής, Μαουρίτσιο Μάκρι, δεν στάθηκαν ούτε αυτοί φειδωλοί σε έκφραση ευχών και συγχαρητηρίων. Από κοντά και η Ευρωπαϊκή

Ένωση δια του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ούτε η Ρωσία θέλησε να αποτελέσει εξαίρεση, με τον Πούτιν να δηλώνει ότι “προσβλέπει στην ανάπτυξη των σχέσεων των δύο χωρών στο πλαίσιο των G20”. Είναι πολλά τα λεφτά και οι οικονομικές συμφωνίες –για τις αστικές κυβερνήσεις- για να μπαίνουν ενοχλητικά εμπόδια δημοκρατικών ευαισθησιών και εργατικών δικαιωμάτων στη μέση.

Τελευταίος στην αναφορά μας εδώ -αλλά όχι έσχατος ασφαλώς- ο Αμερικανός πρόεδρος. Αξίζει να θυμίσουμε ότι σύμβουλος του Μπολσονάρου δεν είναι άλλος από τον “πολύ” Στιβ Μπάνον, τον σύμβουλο στρατηγικού σχεδιασμού του ίδιου του Ντόναλντ Τραμπ. Το κάδρο συμπληρώθηκε. Στήριξη από ακροδεξιά, καθαρόαιμη λαϊκή δεξιά και ΕΕ. Τα μισόλογα, η υποκριτική ανησυχία και οι δήθεν προβληματισμοί του γάλλου προέδρου Μακρόν δεν αναιρούν τον κανόνα: Το μεγάλο κεφάλαιο και η αστική τάξη, στη Βραζιλία και διεθνώς, παρέχουν αυτή τη στιγμή απλόχερα και γενναιόδωρα τη στήριξή τους σε αυτόν που αντιπροσωπεύει την οπισθοδρόμηση και τον σκοταδισμό της πιο σκληρής δικτατορίας.

Κύμα «Bullsonaro»

Στην αναδυόμενη αγορά της 8^{ης} μεγαλύτερης οικονομικής δύναμης στον κόσμο, τα χρηματιστήρια ανταποκρίθηκαν θετικά στην επικράτηση Μπολσονάρου. Αμέσως μετά τον πρώτο γύρο της 7^{ης} Οκτώβρη, ο δείκτης στο βραζιλιάνικο χρηματιστήριο κατέγραφε άνοδο 18 μονάδων. Ο νέος εκλεκτός των αγορών είχε αναδειχθεί πριν καν την οριστική επικύρωση. Τη Δευτέρα, 29 Οκτώβρη, οι πανηγυρισμοί και το κλίμα ενθουσιασμού εκφράστηκαν και στο πεδίο της οικονομίας. Ήδη οι οικονομικοί αναλυτές κάνουν λόγο για “κύμα *Bullsonaro*”. Λογοπαίγνιο, όπου ως πρώτο συνθετικό χρησιμοποιείται η λέξη “bullish”, για να εκφραστεί η αισιοδοξία, η ανοδική τάση και η ευφορία αγορών και χρηματιστηρίων. Οι επικρίσεις για τον αυταρχισμό, την ωμότητα, τις ομοφοβικές και ρατσιστικές δηλώσεις, τη σεξιστική ρητορεία, λίγο αγγίζουν τον κόσμο των επιχειρήσεων. Οι επενδυτές χρειάζονται ένα περιβάλλον σταθερότητας και ασφάλειας. Αυτό εκτίμησαν ότι δεν ήταν πλέον σε θέση να τους το παράσχει το PT, στο οποίο χρεώνουν τη χειρότερη ύφεση στην οποία βρέθηκε η Βραζιλία. Στράφηκαν επομένως στον άνθρωπο που πλασαρίστηκε ως ο αντίθετος –του PT– πόλος. Στράφηκαν σε αυτόν που δεσμεύτηκε προεκλογικά για μεγάλες ιδιωτικοποιήσεις. Ανάμεσα σε αυτές, την ιδιωτικοποίηση της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού Eletrobras, καθώς και της Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου Petrobras – μια ενέργεια που εκτιμάται ότι θα αποφέρει 400 δις δολάρια στα δημόσια ταμεία. Δεσμεύτηκε επίσης για περικοπή των δημοσίων δαπανών για μισθούς, συντάξεις, παιδεία και υγεία. Για μείωση της φορολογίας στις μεγάλες επιχειρήσεις. Για μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό (σε βάρος των ασφαλισμένων προφανέστατα, που κατά μέσο όρο αυτή τη στιγμή συνταξιοδοτούνται στα 55 τους χρόνια και λαμβάνουν το 70% του τελικού μισθού τους) και δηλώνοντας την πρόθεσή του ειδικά για το τελευταίο να έρθει σε σύγκρουση με το Κογκρέσο, στο οποίο δεν έχει την πλειοψηφία. Καθόλου άσχημα όλα αυτά για το μεγάλο κεφάλαιο. Τρομακτικό σενάριο, ωστόσο, για τους εργαζόμενους, για 13 εκατομμύρια ανέργους, για πάνω από 50 εκατομμύρια που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας (25% του πληθυσμού) με το

43,5% εξ αυτών να συγκεντρώνεται στον υποβαθμισμένο οικονομικά βορρά και το 78,5% να είναι μαύροι ή σκουρόχρωμοι, με ημερήσιο εισόδημα όχι μεγαλύτερο από 5,5 δολάρια. Έξι -μόλις- δισεκατομμυριούχοι στη χώρα συγκεντρώνουν τον πλούτο 100 εκατομμυρίων ανθρώπων συνολικά³. Καλώς ήρθατε στη Βραζιλία των τρομακτικών κοινωνικών ανισοτήτων.

Οι μεγάλες ευθύνες του PT

Το Κόμμα των Εργατών προέκυψε μέσα από τους αγώνες ενάντια στη δικτατορία στα τέλη της δεκαετίας '70. Μέσα σε δύσκολες

συνθήκες και καθεστώς παρανομίας κατάφερε να σφυρηλατήσει ισχυρούς δεσμούς –που σε μεγάλο βαθμό διατηρούνται μέχρι σήμερα- με την οργανωμένη εργατική τάξη. Ο αδιαφιλονίκητος ηγέτης του, ο Λούλα, βιομηχανικός εργάτης σε αυτοκινητοβιομηχανία του Σάο Πάολο, με κομμένα δάχτυλα από εργατικό ατύχημα, με την ανάληψη της κυβέρνησης διπλώνει προσεκτικά, βάζει στην άκρη και “ξεχνάει” για πάντα το πανό στη Σύνοδο του Κοινωνικού Φόρουμ στο Πόρτο Αλέγκρε. “Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός – Μόνο με Σοσιαλισμό”.

Επί 13 χρόνια ο Λούλα ακολουθεί πολιτικές ταξικής συμφιλίωσης, που ουδεμία σχέση έχουν με τον σοσιαλισμό και με τον άλλο κόσμο που οραματίζονταν οι καταπιεσμένοι/ες. Εμπιστεύεται κρίσιμα πόστα και υπουργεία σε ανθρώπους του συστήματος και του μεγάλου κεφαλαίου. Εφαρμόζει πιστά νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Ρίχνει βάρος στις ιδιωτικές επενδύσεις και τις εξαγωγές. Αυξάνει τους έμμεσους φόρους. Αποδέχεται υπάκουα κάθε περικοπή στις δημόσιες δαπάνες που του υπαγορεύεται από το ΔΝΤ. Τσακίζει το δικαίωμα στέγασης, με αποτέλεσμα δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι να μένουν άστεγοι μέσα από τη διάλυση παραγκουπόλεων. Καταστέλλει σκληρά εργατικές και νεολαιίστικες κινητοποιήσεις. Κάνει, με άλλα λόγια, ό,τι μπορεί για να πριονίσει το κλαδί όπου καθόταν. Αποκόπτεται έτσι από τις οργανωμένες δυνάμεις που του είχαν ανοίξει τον δρόμο προς την εξουσία. Την ίδια ώρα προσπαθεί να διατηρήσει το φιλολαϊκό του προφίλ με σειρά μέτρων που ανακουφίζουν τα στρώματα που βρίσκονται σε ακραία φτώχεια: κοινωνικά επιδόματα, μικρή αύξηση σε μισθούς και συντάξεις. Μόνο που δεν μπορείς να υπηρετείς ταυτόχρονα δύο αφεντάδες. Έρχεται κάποτε το πλήρωμα του χρόνου και σου στοιχίζει ακριβά η προσπάθεια να ισορροπείς αιωνίως σε δύο βάρκες. Κάποτε βουλιάζεις.

Η οργανωμένη αριστερά και τα εργατικά συνδικάτα που επηρεάζονταν σημαντικά ακόμα από το PT, δεν αξιοποίησαν ούτε την ευκαιρία που τους δόθηκε στη μεγαλειώδη γενική απεργία τον Απρίλη του 2017. Δεν άρκεσαν περισσότερα από 35 εκατομμύρια εργαζόμενοι -σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα- που βγήκαν στους

δρόμους, παραλύοντας τη χώρα, για να πέσει η κυβέρνηση Τεμέρ. Ο τελευταίος είχε ανατρέψει με κοινοβουλευτικό πραξικόπημα την Ντίλμα Ρούσεφ -τη διάδοχο του Λούλα- που αποπέμφθηκε από την εξουσία μετά από την κατηγορία οικονομικού σκανδάλου και ο Λούλα βρέθηκε στη φυλακή.

Πόσο βαθιά είναι η ήττα;

Το Κόμμα των Εργατών σαφώς έχει χάσει σε σημαντικό βαθμό την αίγλη, το κύρος και την επιρροή του ανάμεσα στους εργαζόμενους. Είναι όμως τελείως διαφορετικό αυτό από μια κατάσταση όπου τα συνδικάτα έχουν συντριβεί ολοκληρωτικά.

Στο σώμα της Βραζιλίας έχουν εγγραφεί σημαντικοί αγώνες. Εργατικοί, συνδικαλιστικοί, αντιρατσιστικοί.

Ο **Βορράς** με τις τεράστιες κοινωνικές ανισότητες και τους –αντίστοιχα– τεράστιους κοινωνικούς αγώνες έχει δώσει τις συγκλονιστικές μάχες για την απελευθέρωση των μαύρων σκλάβων ενάντια στους αποικιοκράτες, τα πλούσια λευκά αφεντικά.

Το 1896-7 ο Βορράς είχε γνωρίσει μια απίστευτη επανάσταση των πεινασμένων που συγκεντρώθηκαν στο Κανούντος, μικρή πόλη μέσα στην βραζιλιάνικη έρημο (Σερτάου). Οι εξεγερμένοι, επέβαλαν απανωτές ταπεινωτικές πανωλεθρίες στον επίλεκτο και βαριά οπλισμένο βραζιλιάνικο στρατό που επιχείρησε να τους

καταστείλει. Ξεσηκώθηκε το “έθνος του αμνού”, οι κολλήγοι, ενάντια στο “έθνος του λύκου”, δηλαδή τους γαιοκτήμονες και τους στρατηγούς. Τι ήταν αυτό που ξεχώριζε τα δύο έθνη; Τα χέρια τους: Οι “αμνοί” είχαν ρόζους στα χέρια από τη δουλειά. Οι “λύκοι” όχι. Ακόμα κι αν σφαγιάζεται μέχρι τελευταίου αγωνιστή και αγωνίστριας, το Κανούντος -η “Νέα Ιερουσαλήμ” για τους εξεγερμένους – εγγράφεται στην επαναστατική μνήμη.

Ο Βορράς συνεχίζει ως σήμερα την παράδοση με αγώνες ενάντια στις ρατσιστικές διακρίσεις και τη φτώχεια. Δεν είναι τυχαίο ότι μία από τις μεγαλύτερες και πιο δυναμικές αντιφασιστικές πορείες τις παραμονές του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών έγινε στο Σαλβαντόρ, πρωτεύουσα της Μπαΐα. Στην καρδιά της κόκκινης γης. Η μαύρη ψυχή και συνείδηση της Βραζιλίας, το αντιρατσιστικό πνεύμα και οι διαχωριστικές γραμμές που στην περιοχή εκείνη έχουν χαραχτεί με αίμα, δύσκολα θα μπορούσαν να ξεχαστούν, παρόλη τη φρενίτιδα ενθουσιασμού που ξεσηκώνει το ρεύμα Μπολσονάρου.

Ο **Αμαζόνιος**, είναι το δεύτερο κέντρο αγώνα. Με το κίνημα των Ακτημόνων (MST, Οι Χωρίς Γη) που προβαίνουν σε καταλήψεις γης και οργανώνουν συλλογικά την παραγωγή, με τους αυτόχθονες και τους ακτιβιστές και τις μάχες που δίνουν. Με μια συγκλονιστική εξέγερση τη δεκαετία του '20 όπου καθοδηγητής στο κίνημα των ινδιάνων ήταν ένας λευκός στρατηγός, κομμουνιστής, μετέπειτα γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος Βραζιλίας.

Σήμερα, ο αγώνας για τη σωτηρία του δάσους του Αμαζονίου έχει κρίσιμη αξία για όλη την ανθρωπότητα: χωρίς τον Αμαζόνιο ο πλανήτης θα έχει τόση ζωή όση και ένας άνθρωπος χωρίς πνευμόνια.

Ο Μπολσονάρου έχει ήδη δηλώσει προεκλογικά ότι θα αποσύρει τη Βραζιλία από τη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα. Δήλωση που συνοδεύει το άνοιγμα σαμπάνιας για το λόμπι των βιομηχάνων, των εξορυκτικών εταιρειών και των μεγαλογαιοκτημόνων που θέλουν να κατασπαράξουν τον Αμαζόνιο. Την ίδια στιγμή, πρόκειται για δήλωση που ισοδυναμεί με κήρυξη πολέμου στους

περιβαλλοντικούς ακτιβιστές/ριες, καθώς και στους αυτόχθονες που υπερασπίζονται με νύχια και με δόντια τη γη τους και πολύ συχνά καταλήγουν δολοφονημένοι.

Και φυσικά, ο **Νότος**. Ο Νότος με δύο από τις μεγαλύτερες πόλεις σε ολόκληρο τον κόσμο, το Σάο Πάολο και το Ρίο και την τεράστια συγκέντρωση εργατικής τάξης σε κολοσσιαίες βιομηχανίες. Με τη μεγάλη εργατική και συνδικαλιστική παράδοση και τις πάμπολλες κινηματικές συλλογικότητες. Ο Νότος της εργατικής τάξης και των συνδικάτων. Η περιοχή όπου επαναστατικό, συνδικαλιστικό, αριστερό και αναρχικό κίνημα απαντώνται πριν από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ο Νότος όπου εκδίδεται για πρώτη φορά ο “Σοσιαλιστής” το 1895, η σοσιαλιστική εφημερίδα που έχει σχέσεις με τη Β’ Διεθνή, ακριβώς τα χρόνια που ο Βορράς γνωρίζει τη συγκλονιστική μεσσιανική εξέγερση του Κανούντος.

Η μνήμη είναι ζόρικο πράγμα. Ξυπνά σε απρόσμενες στιγμές. Ξυπνά στις μεγάλες απεργιακές συγκεντρώσεις του ενός εκατομμυρίου στο Σάο Πάολο το 2017. Είχαν προηγηθεί οι μεγάλες διαδηλώσεις διαμαρτυρίας του 2013 ενάντια στις περικοπές των δημοσίων δαπανών προκειμένου να χρηματοδοτηθούν το Μουντιάλ του 2014 και οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2016. Ο Νότος με το Σάο Πάολο να πρωτοστατεί στις κινητοποιήσεις ενάντια στην αύξηση της τιμής των εισιτηρίων στα ΜΜΜ. Να κλιμακώνεται η αντικυβερνητική δυσaréσκεια με πορείες στις οποίες συμμετέχουν εκατομμύρια άνθρωποι σε μια σειρά από επαγγελματικούς κλάδους (μεταλλεργάτες, εργαζόμενοι στα ΜΜΜ, εκπαιδευτικοί). Να εξαπλώνεται η απεργιακή πυρκαγιά σε μια σειρά από πόλεις (Ρίο, Μπραζίλια). Η βραζιλιάνικη εργατική τάξη και οι κινηματικές συλλογικότητες έχουν δείξει το μέταλλό τους. Στα δύσκολα.

Και τώρα;

“Είναι λες και άνοιξαν οι πύλες της κολάσεως – λες και ανακοινώθηκε επίσημα η έναρξη της κυνηγετικής περιόδου”

σημείωνε με έκδηλη ανησυχία μέλος της λοατκία+ κοινότητας στη Βραζιλία τη μέρα του δεύτερου γύρου των εκλογών οπότε και διαφαινόταν η τελική επικράτηση Μπολσονάρου.

Ο χαρακτηρισμός του σημείου στο σημείο βρισκόμαστε έχει τεράστια σημασία για το επόμενο βήμα. Αυτή τη στιγμή και παρά το ισχυρότατο πλήγμα, η εργατική τάξη στη Βραζιλία δεν έχει υποστεί συντριπτική ήττα. Δεν είναι η ώρα επομένως για απόσυρση και προπαγανδιστική δουλειά πρωταρχικής συσσώρευσης. Δεν είμαστε εκεί.

Ο Μπολσονάρου κατάφερε να μεταστρέψει την απογοήτευση από την οικονομική και πολιτική κρίση και το αντι-PT αίσθημα σημαντικών τμημάτων της μεσαίας, αλλά και της εργατικής τάξης, σε ένα διάχυτο αντι-αριστερό αίσθημα, ταυτίζοντας το PT με την αριστερά εν συνόλω. Και δεν κατάφερε μόνο αυτό. Πέτυχε να πολώσει όλο το πολιτικό σκηνικό και να το στρέψει στην άκρα δεξιά. Δεν υπάρχει η παραμικρή χρονική πολυτέλεια να υποτιμηθεί ο φασιστικός κίνδυνος. Να θεωρηθεί ο Μπολσονάρου άλλος ένας δεξιός, αντιδραστικός και κάπως “ιδιόρρυθμος” πολιτικός. Είναι η στιγμή για την επαναστατική αριστερά της Βραζιλίας να επιμείνει στην τακτική του ενιαίου εργατικού μετώπου των καταπιεσμένων. Χωρίς αυταπάτες για διαδρόμους κοινοβουλίων και χωρίς προσπάθεια συνδιαλλαγής με την αστική τάξη και τους πολιτικούς εκπροσώπους της. Χωρίς παζάρια για τα ψίχουλα ενός ταξικού συμβιβασμού.

Είναι ενθαρρυντικό ότι μπροστά στον επαπειλούμενο φασιστικό κίνδυνο τμήματα της αριστεράς επιχειρούν να ενωθούν. Έχει διαμορφωθεί μια συμμαχία ανάμεσα στο PSOL (που έχει αποσπαστεί από το PT), το Κίνημα των Χωρίς Γη (MST) και το ΚΚ Βραζιλίας. Μαζί με αυτές τις τρεις μεγαλύτερες δυνάμεις ενώνονται πολλές μικρότερες οργανώσεις της άκρας αριστεράς και κινηματικές συλλογικότητες που υπερασπίζονται δικαιώματα μειονοτικών ομάδων. Τάσσονται ενάντια στον Μπολσονάρου και την ίδια στιγμή ενάντια στη συμφιλιωτική πολιτική του PT και την υποταγή της στην αστική τάξη. Προσπαθούν να δώσουν φωνή στα 13 εκατομμύρια ανέργων και να οργανώσουν την οργή των εργαζομένων, των

γυναικών, των λοατκια+, των αυτοχθόνων ή όσων έχουν πιο σκούρο δέρμα. Το κίνημα και η αριστερά στη Βραζιλία έχουν αποδείξει ότι μπορούν να κινητοποιήσουν εκατομμύρια ανθρώπων. Έχουν δώσει υποδειγματικές μάχες στον δρόμο. Το επίπεδο ταξικής πάλης ήταν και συνεχίζει να είναι ιδιαιτέρως υψηλό.

Αρκεί τα αριστερά αυτά κόμματα να μην ποντάρουν ακόμη μια φορά στο να θολώσουν το στίγμα τους για να ελκύσουν τις μεσαίες τάξεις. Να οργανώσουν αγώνες και όχι να πλειοδοτήσουν ξανά σε “προτάσεις επιχειρηματικότητας” για ανάπτυξη εντός του καπιταλιστικού συστήματος, όπως μέχρι κορεσμού επέμεναν στις τελευταίες εκλογές.

Ένα σημαντικό στατιστικό στοιχείο είναι το ότι ο Μπολσονάρου κέρδισε το 97% των πλουσιότερων πόλεων και ο Αντάτζι (υποψήφιος του PT) στο 98% των πιο φτωχών⁴. Είναι σημαντικό που το Νορντέστε, το βορειανατολικό τμήμα της Βραζιλίας, κατάφερε και άντεξε. Οι μαύροι, απόγονοι σκλάβων, οι πάμφτωχοι στις φαβέλες και στις αφιλόξενες ερήμους του Σερτάου, έκαναν ό,τι μπορούσαν και περνούσε από το χέρι τους. Θρήνησαν τον “δικό τους άνθρωπο”, τον δολοφονημένο το βράδυ του πρώτου γύρου των εκλογών αντιφασίστα δάσκαλο της capoeira, τον mestre Moa do Katende, οργανώνοντας συγκεντρώσεις και πορείες μέσα στις παραγκουπόλεις. Πραγματοποίησαν μια μεγαλειώδη αντιφασιστική πορεία στο Σαλβαντόρ, την πρωτεύουσα της Μπαΐα. Όταν έφτασε η ώρα της κάλπης, απέρριψαν με συντριπτικά ποσοστά -της τάξης του 70%- τον Μπολσονάρου.

Όσο συγκινητική κι αν είναι η καταγραφή από το κόκκινο βορειανατολικό φρούριο των “φτωχοδιαβόλων”, όσο κι αν μας δίνει χαρά η αντίστασή τους κόντρα σε κάθε συσχετισμό και το πείσμα τους ότι δεν έχουν χαθεί όλα, η προσπάθεια αυτή κινδυνεύει να μείνει ημιτελής. Κι αυτό γιατί η τελική μάχη και η αναμέτρηση με την απειλή του φασισμού θα κριθεί στα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα του Νότου. Όταν οι εργαζόμενοι στο Σάο Πάολο και οι καταπιεσμένες στο Ρίο αποφασίσουν ότι η τελευταία λέξη ανήκει σε αυτές και αυτούς. Όταν αποφασίσουν να

κινητοποιηθούν ξανά, βγαίνοντας στον δρόμο κατά εκατομμύρια. Όταν αποφασίσουν να ενώσουν τους αγώνες όλων των από κάτω και αναλάβουν την πάλη ενάντια στον φασισμό ως δική τους ευθύνη. Όταν συνειδητοποιήσουν πως οργάνωση της πάλης ενάντια στον φασισμό είναι στην ουσία ο λυσσαλέος αγώνας απέναντι στο καπιταλιστικό τέρας που γεννά τους Μπολσονάρους φασίστες αυτού του κόσμου.

Ο τρόπος που επιλέγεις να αντιδράσεις μπροστά σε μια δυσκολία δείχνει και το υλικό που σε πλάθει. Ο Μπολσονάρου προσφέρει με ωμότητα δύο επιλογές στα μέλη της αριστεράς: την εξορία ή τη φυλακή. Ήδη οι αγωνίστριες και οι αγωνιστές οργανώνουν το επόμενο βήμα δράσης. Επιλέγουν τους δρόμους.

¹ Amy Erica Smith , *“Brazilian media report that police are entering university classrooms to interrogate professors – Is this how democracy starts to die?”*, <https://www.vox.com/mischiefs-of-faction/2018/10/26/18029696/brazilian-police-interrogate-professors?fbclid=IwAR1PgK1lIJA4wCIqUMPEAtWlKDfaTBLEEtWX7mqVqVPd932YmJ0ivRXskPA>

² Alistair Farrow, *“Resistance needed after far right victory in Brazil”*, *Socialist Worker*, <https://socialistworker.co.uk/art/47409/Resistance+needed+after+far+right+ victory+in+Brazil>

³ *“More Than 50 Million Brazilians Living Below Poverty Line”*, The Rio Times , <https://riotimesonline.com/brazil-news/rio-politics/more-than-25-million-brazilians-living-below-poverty-line/>

⁴ https://www.estadao.com.br/infograficos/politica,graficos-de-dispersao-de-votos-para-bolsonaro-e-idh-por-municipio,935854?fbclid=IwAR1KR9qUxDEciLvXLGNP0zTQ41a7eZduyVkJHjfwyJ__R00g93FTGIoK2pWE